



PIETERBUREN
ZEEHONDENCENTRUM

ZEEHONDEN

Informatieboekje



In Nederland leven zeehonden in de Noordzee en de Waddenzee. Als je met de boot naar een van de eilanden gaat, kan je ze op de zandbanken zien liggen. Op de zandbanken worden de jongen van de gewone zeehond geboren in de zomer, en in de winter worden de jongen van de grijze zeehond geboren in de duinen. Deze twee soorten komen allebei in Nederland voor. Een zeehond kan er aibaar uit zien door de grote ogen en mooie vacht, maar niks is minder waar. Maar pas op! Zeehonden zijn de grootste roofdieren van Nederland en kunnen hard bijten.

Gewone zeehond

Phoca vitulina

De gewone zeehond heeft een vrij ronde kop en een stompe snuit met neusgaten in een v-vorm. Hun ogen zijn relatief groot en hebben een donkere kleur, waardoor de pupillen niet te onderscheiden zijn van de irissen. De vacht bestaat uit korte haren, is glad en heeft een bruingrijze kleur met donkere vlekken erop die bij iedere zeehond verschillend zijn.

In Nederland kunnen mannetjes gemiddeld 160 cm lang worden en 87 kilogram wegen, terwijl de vrouwtjes gemiddeld 148 cm lang worden en 65 kilogram wegen. De grootte van de gewone zeehond verschilt per regio. In Japan leeft bijvoorbeeld een gewone zeehondenpopulatie die een stuk groter worden. In het wild worden gewone zeehonden zo'n 20 tot 30 jaar oud.

Grijze zeehond

Halichoerus grypus

Halichoerus grypus betekent haakneus varken van de zee. Een naam die goed bij deze zeehond past, omdat de neusgaten opvallend groot en rond zijn, die dichtgeknepen parallelle lijntjes vormen.

De naam grijze zeehond is wat misleidend, gezien de vachtkleur van volwassen dieren meer beige tot donkerbruin is. De volwassen vrouwtjes hebben vaak een beige tot lichtbruine kleuring, terwijl de mannetjes te onderscheiden zijn aan hun donkerbruine vacht.

De grijze zeehond is groter dan de gewone zeehond. De vrouwtjes worden ongeveer 2 meter lang en kunnen 200 kilogram wegen. De mannetjes kunnen tussen de 2,5 en 3 meter lang worden en 350 kilogram wegen. Een stuk groter dus dan de gewone zeehond. In het wild worden grijze zeehonden maximaal 35 jaar oud.



VOORTPLANTING & PUPS

Gewone zeehond

In de maanden juni en juli krijgen gewone zeehonden moeders één pup. De pup wordt geboren op een zandplaat en moet dus meteen kunnen zwemmen omdat de zandplaat bij vloed weer onder water staat.

Pups blijven vier weken bij de moeder. Van de moeder krijgen ze hele vette melk. Ze groeien daar snel van. Na vier weken wegen ze al zo'n 20 tot 25 kilogram!

Eind juli, als de moeders bij de pups weg gaan, paren de mannetjes en vrouwtjes. Na het paren wordt het vrouwtje niet meteen drachtig (zwanger).

Pas in oktober kan het embryo, zo noem je een baby die nog groeit in de buik, een plekje krijgen in de baarmoeder. 9 maanden later wordt

de nieuwe pup geboren en begint het weer van voor af aan.

Grijze zeehond

In de maand december krijgen grijze zeehondenmoeders één pup. Deze pup ziet er behoorlijk anders uit dan gewone zeehondenpups. Ze zijn namelijk helemaal wit! De witte vacht is dikker dan de normale vacht, dit is om ze lekker warm te houden. Ze kunnen er alleen niet mee zwemmen. Ze blijven liggen in de duinen terwijl de moeder jaagt. Pas na drie weken verdwijnt de witte vacht en komt er een grijze vacht voor in de plaats, waarmee ze ook kunnen zwemmen..

Pups blijven drie weken bij de moeder om te drinken. Na drie weken wegen ze zo'n 40 kilogram.

Eind januari, als de moeders bij de pups weg gaan, paren de mannetjes en vrouwtjes. Na het paren wordt het vrouwtje niet meteen drachtig (zwanger). Pas in maart kan het embryo, zo noem je een baby die nog groeit in de buik, een plekje krijgen in de baarmoeder. 9 maanden later wordt de nieuwe pup geboren en begint het weer van voor af aan.

Pup gewone zeehond



Pup grijze zeehond



LEEFGEBIED

In Nederland leven zehonden voornamelijk in de Waddenzee, maar ze komen ook voor langs de Noordzeekust, bijvoorbeeld in de Zeeuwse delta. De Waddenzee is belangrijk als rustplaats en geboorteplaats voor zehonden. Maar daarnaast is het ook een uniek gebied. Het Waddengebied loopt van Nederland, naar Duitsland en eindigt in Denemarken (zie de kaart hieronder).

Hiermee is dit het grootste getijdengebied ter wereld. In een getijdengebied wisselt de waterstand meerdere keren per dag door eb en vloed. Hierdoor kunnen er ontzettend veel verschillende diersoorten leven. Miljoenen

trekvoegels komen ieder jaar weer naar de Waddenzee om daar te eten en aan te sterken na een lange reis. Omdat de Waddenzee zo bijzonder is, staat het sinds 2009 in Nederland op de Unesco Werelderfgoedlijst. Het Deense deel is er in 2014 bijgeschreven. Op deze lijst staan bijzondere, unieke plekken van over heel de wereld die beschermd moeten worden.

Met laag water liggen zehonden graag te rusten op de zandplaten. Tijdens hoog water zwemmen ze naar diepere wateren om te jagen en te eten. Heel af en toe komt het voor dat een zehond een rivier op zwemt en zo in meren of rivieren in het land terecht komt.





De grijze zeehond komt voor in de gematigde tot koudere delen van de noordelijke Atlantische Oceaan. Bijvoorbeeld IJsland maar ook langs de kust van het Verenigd Koninkrijk en de kust van het Franse Bretagne.



Wereldwijd komt de gewone zeehond voor langs alle kusten van de noordelijke Atlantische en Stille Oceaan. Je vindt hem in landen in het noorden van de wereld, zoals Rusland en Canada, tot landen wat meer in het zuiden van Europa, zoals het Franse Bretagne.

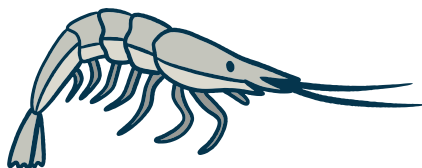




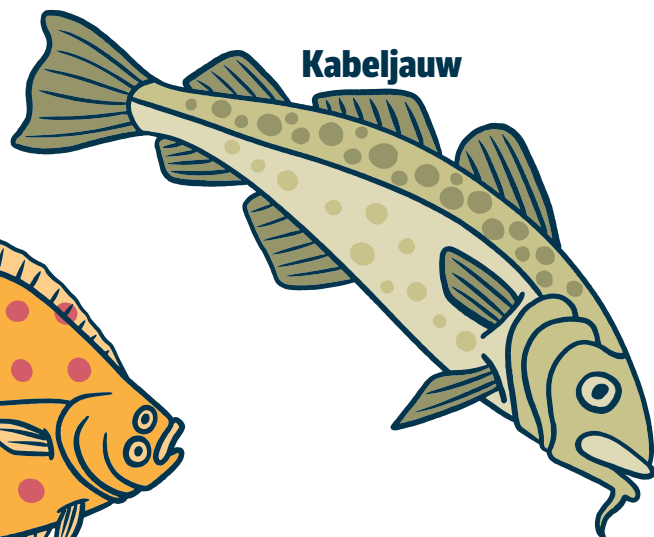
VOEDSEL

Het zeehondendieet bestaat voornamelijk uit platvissen. Ook haring, kabeljauw, zandspiering of weekdieren worden vaak gegeten. Het dieet van de grijze zeehond lijkt op dat van de gewone zeehond, alleen eten ze wat meer rondvis. Het komt ook voor dat ze wel eens een op het water dobberende eend of meeuw pakken en zelfs wel eens een bruinvis.

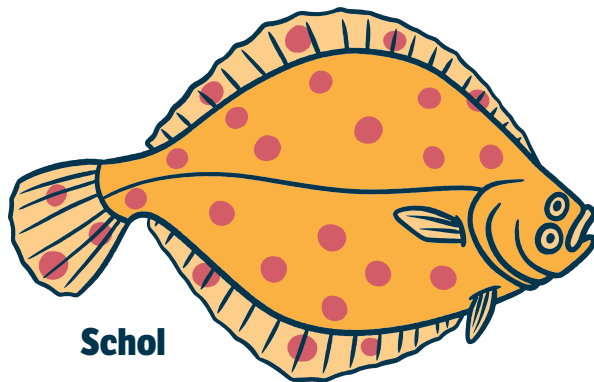
Zeehonden lijken lief en aaibaar, maar het zijn Nederlands' grootste roofdieren. Dat kan je goed zien aan het gebit. Met zijn snorharen 'voelt' de zeehond zijn prooi. In de troebele Noordzee kunnen zeehonden niet op alleen hun zicht vertrouwen. Zelfs blinde zeehonden zijn prima in staat om hun eten te vinden in het wild.



Garnaal



Kabeljauw



Schol



De zeehond staat bovenaan in het voedselweb van de Noord- en Waddenzee. Zijn er veel gezonde zeehonden in de zee, dan is de kans groot dat het ook goed gaat met zijn eten.

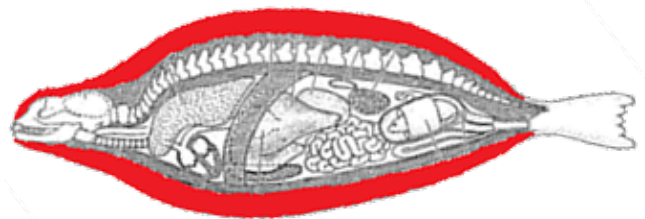
LICHAAM

Een zeehond is razendsnel in het water, hij haalt snelheden tot wel 35 kilometer per uur! Op het land beweegt de zeehond zich een stuk langzamer. Hierdoor voelt een zeehond zich een stuk veiliger in zee waar hij veel sneller weg kan zijn als er gevaar dreigt. Het lichaam van de zeehond is aangepast aan een leven onder water. Zeehonden hebben geen kieuwen, maar longen. Het zijn zoogdieren, net als wij. Ze moeten dan ook boven water komen om lucht in te ademen dat vervolgens door de longen in het lichaam terecht komt. Zeehonden slaan zuurstof op in hun bloed en spieren, niet zozeer in de longen. Ze ademen in, maar ook weer uit voor het duiken.



Opgekruld als een banaan! Zo houden ze hun flippers en kop droog en warm en het laat zien dat het goed gaat met de zeehond.

Rondom het hele lichaam, behalve bij de flippers, zit een dikke laag vet: blubber. Dit zorgt voor een goede isolatie. Het houdt de zeehond warm. Een zeehond heeft een heel klein staartje, maar deze gebruiken ze niet. Met zijn torpedovorm kan de zeehond snel en makkelijk door het water bewegen. Een zeehond heeft geen handen en voeten maar flippers, met zwemvliezen tussen de vingers en tenen.



ZINTUIGEN



Tastzin

Zeehonden hebben supergevoelige snorharen waarmee ze hun weg en prooi vinden via stroming. Zwemt een vis, dan beweegt hij en geeft hij een trilling af. Dankzij de unieke geribbelde snorharen kunnen de kleinste trillingen opgepakt worden, zelfs in donker troebel water. Ook voor een blinde zeehond is het geen probleem om op vis te jagen, omdat hij zulke goede snorharen heeft.



Zicht

Het gezichtsvermogen van de zeehond is goed ontwikkeld. Dat is belangrijk, omdat ze veel tijd onder water doorbrengen en daar is vaak maar weinig licht. Boven water ziet de zeehond slecht, eigenlijk zoals wij dingen onder water zien, een beetje wazig. Onder water ziet hij juist veel beter. Een zeehonden oog is ongeveer twee maal groter dan ogen van mensen. We weten niet precies of zeehonden ook kleuren kunnen zien.



Reuk

Net als de meeste dieren kunnen zeehonden onder water niet ruiken, ze knijpen hun neus dicht onder water. Maar boven water wel! Boven water hebben ze een goed reukvermogen, een goede neus is belangrijk voor het contact met andere zeehonden. Zo herkent de moeder haar jong aan de geur. Na de geboorte besteedt de moeder veel tijd aan het besnuffelen van de snuit van de pup.



Gehoor

Zeehonden hebben een ontzettend goed gehoor. Onder water reageren ze op geluiden tussen de 1 en 180 kHz! Mensen horen alleen geluiden tussen de 0.02 en 20 kHz.

BEDREIGINGEN

Zeehonden zijn roofdieren, ze jagen op vis en andere prooien. Maar er zijn ook roofdieren die op zeehonden jagen. Zo staat de zeehond op het menu bij de orka en verschillende soorten haaien. In onze Noordzee en Waddenzee komen geen orka's voor. Haaien wel, maar niet groot genoeg om zeehonden te eten. De zeehond heeft bij ons dus geen natuurlijke vijanden. Toch zijn er wel bedreigingen voor de zeehond.

In de zee zelf drijft veel afval, bijvoorbeeld vissersnetten en stukken touw. Zeehonden en andere dieren kunnen hierin verstrikt raken en daardoor zelfs verdrinken. Ook veroorzaakt het diepe snijwonden als een dier los probeert te komen. Vaak zijn het jonge grijze zeehonden die dit overkomen, ze zijn heel speels en erg nieuwsgierig van aard. Ballonnen vormen ook een groot probleem, vooral de lintjes zijn heel gevaarlijk voor zeehonden. Die zijn heel scherp en snijden diep in het vel van de zeehond. Ballonnen oplaten is dus helemaal niet zo leuk als het lijkt..

Niet alleen door de vervuiling komt de zeehond in de problemen, ook verstoring speelt een rol. Vliegtuigen

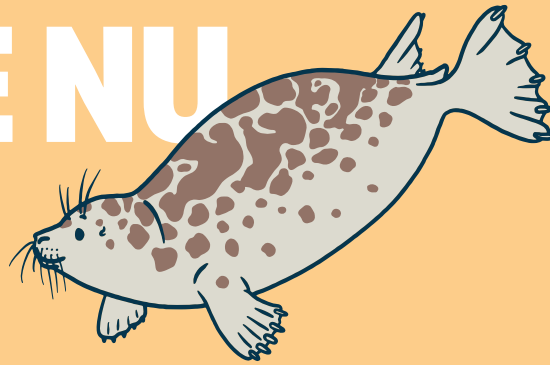
die laag overvliegen en snel varende boten. In het zomerseizoen zijn er veel toeristen op zee te vinden, maar ook op het strand. Mensen, soms met loslopende honden, die een zeehond zien liggen en graag een foto willen maken. Om een mooie foto te maken komen de mensen steeds dichterbij. Als het een moeder met een pup is, dan raken ze in paniek en vluchten elk een kant op, waardoor ze elkaar kwijt raken.

Omdat een zeehondenpup nog melk moet drinken bij de moeder, overleeft hij het meestal niet als hij zijn moeder kwijt raakt. Als de pup geluk heeft, dan wordt hij gevonden en kan hij worden opgevangen in Pieterburen. Daar wordt hij dan door de zeehondenverzorgers verzorgd totdat hij weer vrijgelaten kan worden..

Om al deze zeehonden te kunnen helpen, is er een landelijk netwerk van zeehondenwachters. Dat zijn allemaal vrijwilligers die die dag en nacht klaar staan om uit te rukken als er een zeehond in nood gemeld wordt. Ze zijn 24 uur per dag te bereiken via het telefoonnummer van het Zeehondencentrum in Pieterburen.



WEET JE NU ALLES?



Test je kennis... weet je nu genoeg om je spreekbeurt of werkstuk te kunnen doen? Doe dan de quiz! Je kunt de quiz natuurlijk ook gebruiken tijdens je spreekbeurt. Zoek je nog meer informatie? Kijk dan ook eens op www.zeehondencentrum.nl.

De gewone zeehond is groter dan de grijze zeehond

- a. Waar
- b. Niet waar

Welke kleur vacht hebben grijze zeehonden als ze geboren worden?

- a. Wit
- b. Grijs
- c. Bruin

Wanneer worden de pups van de gewone zeehonden geboren?

- a. In juni
- b. In december
- c. In mei
- d. In oktober

Hoe kan een zeehond erachter komen waar zijn prooi zich bevindt?

- a. Dat kan de zeehond zien met zijn ogen.
- b. Dat ruikt de zeehond.
- c. De zeehond voelt met zijn snorharen waar de prooi is.
- d. Door zijn goede gehoor kan de zeehond horen waar de prooi is.

Hoe snel kan een zeehond zwemmen?

- a. 20 kilometer per uur
- b. 25 kilometer per uur
- c. 30 kilometer per uur
- d. 35 kilometer per uur

Hoe ligt een zeehond als hij zich fijn voelt?

- a. Plat op zijn buik met zijn ogen dicht.
- b. Als een banaan opgekruld
- c. Op zijn rug met de buik omhoog en de flippers in de lucht

Een zeehond kan heel lang zijn adem inhouden onder water, hoe lang is dit?

- a. 15 minuten
- b. 20 minuten
- c. 30 minuten
- d. 45 minuten

De goede antwoorden zijn 1-B, 2-A, 3-A, 4-C, 5-D, 6-B, 7-C

